

Raadsinformatiebrief

Datum	9 september 2025
Onderwerp	Actieplan inburgering
Zaaknummer	Z25 - 292556
Documentnr.	UIT/25 - 699932

Inleiding

Vanaf 1 januari 2022 heeft de gemeente een grotere rol gekregen op het gebied van de inburgering van asielstatushouders, gezins- en overige migranten. In 2024 hebben wij onze werkwijze geëvalueerd en sterke- en verbeterpunten voor de uitvoering van de inburgering geformuleerd. Om onze aanpak door te ontwikkelen, is een actieplan geschreven. In het actieplan beschrijven wij de actiepunten waarbij wij aangeven welke interventies wij uitvoeren om doelen te bereiken.

Inhoudelijk

In het bijgevoegde *actieplan inburgering* zijn actiepunten uit het *evaluatieverslag inburgering* verder uitgewerkt. Wij beschrijven per actiepunt de huidige situatie en geven aan welke interventies wij toepassen. Met dit actieplan leggen wij tot 2027 de koers vast voor de uitvoering van de inburgering.

Financieel

Er zijn momenteel voldoende middelen beschikbaar voor de uitvoering en doorontwikkeling van de inburgering in de gemeente Vught. Wij maken gebruik van de Specifieke uitkering (SPUK) *Wet inburgering 2021* en SPUK onderwijsroute, gekoppeld aan het aantal gehuisveste statushouders. Deze middelen van het rijk zijn bestemd voor de uitvoering van de inburgering. Wij hebben reserve opgebouwd binnen deze regeling, die wij mogen meenemen volgens de reserveringsregeling. Naast de SPUK-regelingen hebben wij een uitvoeringsbudget uit het gemeentefonds, waaruit wij zaken betalen die niet onder de voorwaarden van de SPUK-regelingen vallen maar wel ten goede komen aan de re-integratie van statushouders in Vught.

Burgemeester en wethouders van Vught,
de secretaris,

W.F.F. Keijzers

Bijlage(n):

de burgemeester,

C.N.A. Nijkerken-de Haan

1. Actieplan inburgering

In december 2024 is het evaluatieverslag voor de uitvoering van de inburgering afgerond. Uit het verslag blijkt dat er actiepunten zijn om de uitvoering van de inburgering te optimaliseren en door te ontwikkelen. In dit actieplan beschrijven wij de actiepunten, de huidige situatie en welke interventies wij toepassen om doelen te halen.

Actiepunten voor de uitvoering van inburgering:**1. Verder ontwikkelen van re-integratie instrumenten om vanaf het begin van de inburgering taal en re-integratie te combineren.**

Doel: statushouders snel en duurzaam uit een uitkering te helpen. We streven hierbij naar een arbeidsdeelname van ten minste 50% (deels) uit een uitkering.

Wettelijke verplichting

Volgens de nieuwe Wet inburgering 2021 zijn gemeenten verplicht om per statushouder een PIP (persoonlijk Plan Inburgering en Participatie) op te stellen. We stellen daarin de inburgeringsroute vast op basis van leerniveau en bepalen de stappen op het gebied van re-integratie.

Huidige situatie

Wij zien erop toe dat statushouders zo snel mogelijk een zo hoog mogelijk resultaat van participatie bereiken; wat betreft inburgering en ook wat betreft deelname in de samenleving zoals (betaald) werk. Op dit moment heeft 63 % van de statushouders (sinds nieuwe Wet 2022) een bijstandsuitkering. Sinds 2022 is een percentage van 34 % (deels) aan het werk. Regionaal gezien is dit een hoog percentage. Statushouders in onze gemeente zijn snel op weg in hun re-integratieproces.

Welke interventies voeren we uit?

- Wij investeren in de pilots 'Inburgeren in dienstverband', 'Taalles op de werkvloer' en het 'Jongeren Kwikstart programma voor statushouders' van de WSD voor een gelijktijdige start van inburgering en werk. Wij bekostigen deelname uit het re-integratiebudget. Bij goede resultaten, duurzame uitstroom uit de uitkering, verlengen wij de programma's. Eind 2025 zijn de resultaten van de pilots duidelijk.
- Wij zetten in op re-integratieprogramma's en stageplekken voor nieuwkomers door vanuit Wegwijs+ lokale werkgevers (zoals Plan op Maat) te benaderen. Hierin investeren wij vanuit het re-integratiebudget.
- Wij zoeken een goed instrument voor de monitoring van de groep nieuwkomers sinds de nieuwe Wet inburgering. Wij willen (uitstroom)resultaten ophalen en door ontwikkelen in aanbod.
- Een vierdejaars hbo-student voert in 2025 een afstudeerproject uit bij de gemeente Vught en onderzoekt welke andere mogelijke interventies op dit thema nodig zijn.

2. Tegengaan van verzuim op de B1-route

Doel: Zorgen dat inburgeraars hun inburgering sneller afronden en de kosten van de route verminderen.

Wettelijke verplichting

Volgens de nieuwe Wet inburgering 2021 zijn gemeenten verplicht 3 leerroutes (aansluitend aan verschillende leerniveaus) aan te bieden. De kosten worden vergoed uit de SPUK Inburgering. In de B1-route spreken en schrijven deelnemers binnen maximaal 3 jaar de Nederlandse taal op niveau B1. Tegelijk kunnen zij meedoen in de samenleving door (vrijwilligers)werk.

Huidige situatie

Momenteel gaat zo'n 50 % van onze inburgeraars naar de B1-leerroute, op het Koning Willem I College in 's-Hertogenbosch. Wij constateren dat er sprake is van veel verzuim. Hierdoor ronden inburgeraars de B1-route niet altijd binnen de ingekochte uren af. Dit resulteerde de afgelopen jaren in het bijkopen van lesuren voor de deelnemers.

Welke interventies voeren we uit?

- De klantmanagers inburgering wijzen deelnemers meer op eigen verantwoordelijkheid en bij nalatigheid moeten deelnemers zelf lessen bijkopen om hun inburgering te kunnen halen. Een werkwijze hiervoor wordt in samenwerking met het KW1C in 2025 gerealiseerd. Dit zorgt voor minder kosten op de leertrajecten. Inmiddels hebben enkele deelnemers lessen bijgekocht. Verzuim is vervolgens zichtbaar verminderd.
- Wij voeren frequenter (minimaal 1x per kwartaal) 'uitvoeringsoverleggen' met het KW1C, waarbij trajectbegeleiders van het KW1C en klantmanagers van de gemeente (verzuim)casussen bespreken.
- In samenwerking met het KW1C bieden wij het combitraject aan voor jongeren. Het gaat om een combinatie tussen de B1-route en entreeopleiding. Het is specifiek gericht op jongeren en motiveert hen een startkwalificatie te halen en te werken aan hun toekomst.
- Wij zijn voornemens om de samenwerking met KW1C te verlengen in de lopende aanbestedingsprocedure (start contract 1-1-2026) om continuïteit in de samenwerking te borgen en te versterken.

3. Participatieverklaringstraject (PVT) opschalen

Doel: alle statushouders moeten dit onderdeel binnen de inburgeringstermijn van 3 jaar halen.

Wettelijke verplichting

Volgens de nieuwe Wet inburgering 2021 is het PVT een verplicht onderdeel binnen de inburgering. Gemeenten moeten dit aanbieden aan inburgeraars en krijgen hier middelen voor via de SPUK Inburgering. Gemeenten stellen zelf de invulling van het PVT samen. De inburgeraar krijgt een certificaat na deelname.

Huidige situatie

Het Participatieverklaringstraject (PVT) bestaat voor alle inburgeraars uit twee onderdelen: een inleiding in de kernwaarden van de Nederlandse samenleving en de ondertekening van de participatieverklaring. Er ontstond een wachtlijst voor het PVT-traject omdat er nog geen goede invulling voor was.

Welke interventies voeren we uit?

- In 2025 maken wij een inhaalslag op de wachtlijst voor het PVT. Sosytraining is eind december 2024 gestart met de opdracht. Lokale partners als WSD en Welzijn Vught konden deze opdracht niet invullen. In april 2025 hebben de eerste 2 groepen (34 deelnemers) hun PVT-certificaat behaald. Binnen de SPUK Inburgering hebben wij voldoende ruimte om dit onderdeel op te vangen, ook bij grote aantallen in 2025.

4. Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP) intensiveren

Doel: Kansen op de arbeidsmarkt vergroten en duurzame uitstroom realiseren.

Wettelijke verplichting

Volgens de nieuwe Wet inburgering 2021 is de MAP een verplicht onderdeel binnen de inburgering. Gemeenten moeten dit aanbieden aan inburgeraars en krijgen hier middelen voor via de SPUK Inburgering. Gemeenten stellen zelf de invulling van de MAP samen. Er is geen certificaat dat behaald moet worden, zoals bij het PVT.

Huidige situatie

Sinds 2025 zetten wij in op intensivering van de MAP. Binnen de MAP staat participatie op de arbeidsmarkt centraal. Specifieke MAP-workshops of trajecten werden tot dit jaar niet aangeboden. De wens bestond al geruime tijd om hier verdieping in te zoeken en meer te investeren aan de deelname op de arbeidsmarkt.

Welke interventies voeren we uit?

- Voor 2025 vulden wij de MAP in met activiteiten als stages en vrijwilligerswerk. Sinds 2025 organiseert partij Sosytraining daarnaast MAP-workshops voor onze gemeente. De eerste groep is eind april 2025 gestart met de MAP-workshops. De kosten van de MAP betalen wij uit de SPUK Inburgering, waar nog voldoende ruimte is om dit onderdeel op te vangen, ook bij grote aantallen in 2025. Door hierin te investeren wordt re-integratie succesvoller en is de kans op duurzame uitstroom groter.

5. Financieel ontzorgen verder ontwikkelen

Doel: Ontwikkelen van aanbod voor financiële zelfredzaamheid, waardoor schuldenproblematiek (op langere termijn) vermindert.

Wettelijke verplichting

Volgens de nieuwe Wet inburgering 2021 is financieel ontzorgen een verplicht onderdeel binnen

de inburgering. In eerste instantie moesten gemeenten alle financiën van de statushouder overnemen. Inmiddels zijn gemeenten vrij een eigen invulling hieraan te geven.

Huidige situatie

Wij investeren in het creëren van snelle financiële zelfredzaamheid. De budgetcoach vanuit Wegwijs+ spreekt de statushouder en brengt financiële zelfredzaamheid in kaart. Wij nemen geen betalingen over. Deze werkwijze combineren wij met de vroegsignalisering via de vakgroep schuldhulpverlening bij Wegwijs+.

Welke interventies voeren we uit?

- Wij investeren in financiële zelfredzaamheid door workshops te geven over financiële basiskennis. De vakgroep schuldhulpverlening organiseert deze bijeenkomsten met tolk voor de groep nieuwkomers. De eerste workshop was succesvol en daarom zetten wij hier verder op in. De kosten voor het onderdeel financieel ontzorgen betalen wij uit de SPUK Inburgering. De workshop wordt aan elke nieuwe statushouder in Vught gegeven. Doordat met een tolk wordt gewerkt, komt de informatie goed over.
- Halfjaarlijks evalueren wij de rol van de budgetcoach binnen het expertteam statushouders.

6. Uitbreiding van effectieve communicatiemiddelen

Doel: Zorgen dat rechten en plichten over de inburgeringsprocedure bekend zijn en het verlagen van tolkkosten.

Wettelijke verplichting

Er is geen wettelijke verplichting binnen de nieuwe Wet inburgering 2021 om communicatiemiddelen uit te breiden.

Huidige situatie

Eén van onze lokale uitgangspunten voor inburgering is dat we effectief communiceren met de doelgroep. In de beginfase wordt veelal via een telefonische tolk gecommuniceerd. Vervolgens steeds meer in het Nederlands. De kosten van een tolk zijn relatief hoog en niet altijd ad hoc in te zetten.

Welke interventies voeren we uit?

- Wij verdiepen ons in 2025 verder in alternatieve communicatiemiddelen, zoals AI. Net als partijen WSD en KW1C willen wij AI-filmpjes ontwikkelen waardoor informatie over de inburgering, uitkering en re-integratie in andere moedertalen wordt gedeeld. Dit betalen wij uit het uitvoeringsbudget inburgering.
- Voor de dagelijkse uitvoering/gesprekken zijn 2 vertaalpennen aangeschaft. Dit jaar evalueren wij de efficiëntie van de pennen. Mogelijk schaffen wij ook een vertaalcomputer aan.

7. Ontwikkelen van een aanpak voor duurzame re-integratie van oudkomers.

Doel: Zelfredzaamheid binnen de groep oudkomers verhogen en minder afhankelijkheid van de gemeente creëren.

Wettelijke verplichting

Er is geen wettelijke verplichting voor een aanpak oudkomers binnen de nieuwe Wet inburgering 2021. In deze wet bestaat wel de verplichting om nieuwkomers te begeleiden.

Huidige situatie

Welzijn Vught biedt maatschappelijke begeleiding aan statushouders tot zij 1 jaar in onze gemeente wonen (nieuwkomers). Het doel van de begeleiding is zelfredzaamheid creëren binnen 1 jaar. Wij constateren dat de maatschappelijke begeleiding niet voor alle statushouders voldoende is om zelfredzaamheid te behalen. Een groep statushouders, oudkomers, blijft met vragen naar de gemeente en/of Welzijn Vught komen. De vragen gaan veelal over praktische zaken zoals bijvoorbeeld het aanvragen van toeslagen.

Welke interventies voeren we uit?

- Wij zijn voornemens om de samenwerking met Welzijn Vught te verlengen in de lopende aanbestedingsprocedure (start contract 1-1-2026) om continuïteit in de maatschappelijke begeleiding voor nieuwkomers te bieden.
- Wij evalueren de pilot 'inloopspreekuur oudkomers' en overwegen om dit aanbod structureel in te zetten. Indien de voorgenomen bezuinigingen doorgaan en het uitvoeringsbudget inburgering wordt gehalveerd, is een vervolg in dezelfde vorm niet mogelijk. Wij overleggen met Welzijn Vught welk alternatief mogelijk is bij de middelen die beschikbaar zijn in het uitvoeringsbudget inburgering. Mogelijk is dit een spreekuur per 2 weken, of inzet van de medewerkers tijdens een ander spreekuur.
- Samen met de WSD onderzoeken wij of er een passend traject beschikbaar is voor het begeleiden van oudkomers naar de arbeidsmarkt. Bekostiging van re-integratie komt uit het re-integratiebudget.

8. Versterken aanpak fietsen

Doel: Doelmatige en efficiënte werkwijze voor vervoer ontwikkelen.

Wettelijke verplichting

Volgens de nieuwe Wet inburgering 2021 zijn gemeenten verplicht ervoor te zorgen dat statushouders een passend inburgeringsaanbod krijgen en zij dit binnen de inburgeringstermijn van 3 jaar kunnen halen. Gemeenten bepalen zelf hoe zij statushouders tegemoetkomen in de randvoorwaarden (zoals vervoer).

Huidige situatie

Inburgeraars volgen taallessen op het KW1C in 's-Hertogenbosch of bij WSD in Boxtel. Om daar te komen, krijgen deelnemers een tweedehands opgeknapte fiets. Wij merken in de praktijk dat er ook een groep is die niet fietst wegens medische klachten, of waarbij de fietsafstand te groot

is. De norm is dat de deelnemer fietst. Voor de gehele doelgroep moet het leertraject wel snel toegankelijk zijn en vervoer geen hindernis.

Welke interventies voeren we uit?

- Wij houden vast aan 'fietsen als norm'. Om dit te stimuleren krijgt elke statushouder fietslessen via Welzijn Vught (dit zit in de opdracht maatschappelijke begeleiding). Ook krijgt elke statushouder een opgeknapte fiets via onze samenwerking met Plan op Maat.
- Onze klantmanagers bij Wegwijs+ maken enkel een uitzondering voor het verstrekken van buskosten, als er sprake is van (aantoonbare) medische klachten die onderbouwd zijn. Reiskosten betalen wij uit het re-integratiebudget, dit is niet mogelijk binnen de SPUK inburgering. De kosten bedragen momenteel rond de € 5.000,- op jaarbasis voor alle inburgeraars in verschillende leerjaren die gebruik maken van het OV (trein of bus richting 's-Hertogenbosch of Boxtel). Deze kosten zijn laag. Indien elke inburgeraar van een busabonnement wordt voorzien, gaan kosten richting € 90.000,- op jaarbasis.

9. Gedetailleerd financieel overzicht voor de inburgering creëren

Doel: De beschikbare middelen zo efficiënt mogelijk inzetten.

Wettelijke verplichting

De SPUK Inburgering en SPUK onderwijsroute zijn bestemd voor de verplichte taken binnen de inburgering; leerroutes, PVT, MAP, financieel ontzorgen en begeleiding. Overige zaken, zoals aanpak oudkomers, of vervoer, moeten betaald worden uit overige middelen.

Huidige situatie

Wij hebben geen tekorten voor de uitvoering van inburgering. Wel is het van belang om continu de financiën goed te specificeren en monitoren. Dit zijn wij verplicht aan het Rijk en geeft ons inzicht in hoe kosten binnen de inburgering zijn verdeeld. Met het zicht op bezuinigingen voor 2027 is dit belangrijk.

Welke interventies voeren we uit?

- In 2025 een gedetailleerder overzicht creëren van de kosten binnen de inburgering, samen met Business Control. Duidelijker in beeld krijgen wat een inburgeraar per jaar kost. De kosten zijn verspreid over 3 jaar inburgering.
- Nieuwsberichten vanuit het Rijk met betrekking tot eventuele bezuinigingen opvolgen en daarop anticiperen wat betreft budget.